

ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

« 28 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.4.3 АКТУАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА, РЕГІОНІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ

Освітньо-наукова програма Економіка
освітнього рівня доктор філософії
(назва освітнього рівня)

галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини»

спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

інститут, філія, факультет, коледж Інститут економіки та менеджменту
(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 3 (90)

Форма підсумкового контролю: іспит

Київ 2025 рік

Робоча програма з дисципліни «Актуальні економічні проблеми національного господарства, регіонів та підприємств» для здобувачів освіти за галуззю знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

«27» серпня 2025 року. 46 с.

Розробник:

Дубас Р.Г., д.е.н., професор, завідувач кафедри управління та адміністрування

Викладач:

завідувач кафедри управління та адміністрування Дубас Р.Г.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол від «27» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри управління та адміністрування

(підпис)

Ростислав ДУБАС
(прізвище та ініціали)

«27» серпня 2025 року

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20__/20__	20__/20__	20__/20__	20__/20__
Дата засідання кафедри / циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу за адресою: [http:// https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=20422](http://https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=20422) .

Робочу програму перевірено

27. 08. 2025 р.

Заступник директора Інституту економіки та менеджменту

Діана БАКАЛЕНКО

Зміст

НАЗВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
4.1. Анотація дисципліни	9
4.2. Структура навчальної дисципліни	12
4.2.1. Тематичний план	12
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни	14
4.3. Форми організації занять	15
4.3.1. Теми практичних занять	15
4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота	15
4.3.3. Тематика ІНДЗ (Індивідуальне навчально-дослідне завдання)	16
4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти	19
4.4. Карта самостійної роботи здобувача освіти	20
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	21
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності	21
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності	21
5.3. Інклюзивні методи навчання	21
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	25
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	26
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру	27
7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ	28
8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	33
8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	33
8.2. Глосарій (термінологічний словник)	34
8.3. Рекомендована література	42
8.4. Інформаційні ресурси	46
8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)	46
8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни	46
8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни	47
9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	48

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Вид дисципліни обов'язкова	
	Спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»	Цикл підготовки спеціальний	
Модулів – 2	Спеціалізація	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальна навчально-дослідна робота: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача освіти – 4	Освітній / освітньо-професійний ступінь: доктор філософії	16 год	4 год
		Практичні, семінарські	
		14 год	2 год
		Лабораторні	
		- год	- год
		Самостійна робота	
		45 год	69 год
ІНДЗ: 15 год			
		Вид семестрового контролю: іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтенсивний розвиток національної економіки вимагає ухвалення своєчасних та ефективних управлінських рішень. Для розробки таких рішень потрібне проведення постійних наукових досліджень економічних процесів на макро- та мікрорівнях. Для успішного вирішення поставлених завдань необхідно мати теоретичні знання та практичні навички щодо сутності та напрямів інвестиційно-інноваційної політики України, особливостей фінансового ринку України та його складових, а також аспектів інклюзивного та сталого розвитку національного господарства, регіонів та суб'єктів господарювання.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти цілісних уявлень про сучасні галузеві моделі повоєнного розвитку України; переваги впровадження креативної та смартекономіки; особливості функціонування окремої галузі України; оволодіння здобувачами освіти навичок та вмінь прийняття ефективних управлінських рішень на основі стратегічного менеджменту, а також принципів управління ризиками в проєктній діяльності підприємств.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

знати:

- сутність інноваційної політики;
- структуру інноваційного потенціалу;
- трактування поняття «інновація»;
- Стратегію інноваційного розвитку України;
- цифрові технології проєктування;
- сутність інвестиційної політики;
- приклади інноваційних проєктів;

- сутність інноваційної стратегії;
- структуру інноваційної інфраструктури;
- поняття про фінансовий ринок;
- учасників фінансового ринку;
- фінансово-кредитні інституції;
- функції фінансово-кредитних інституцій;
- поняття про дематеріалізацію фінансових послуг;
- цифрові фінансові інструменти;
- напрями доступності фінансових послуг;
- FinTech-структури;
- ESG-інвестування;
- про екологічний компонент ESG;
- еволюцію нормативно-правової бази забезпечення інклюзії в Україні;
- інклюзивність вітчизняного ринку праці;
- платформу «Електронний Київ»;
- поняття про соціальну інклюзію та ексклюзію;
- поняття про економічну інклюзію;
- сутність «розумної» економіки (smart-економіки);
- поняття про біоекономіку;
- сутність циркулярної економіки;
- поняття про зелену економіку;
- класифікацію економічних систем;
- основні функції ринку;
- моделі ринкової економіки;
- поняття про регіон та регіональну економічну систему;
- роль регіональних економічних систем у національній економіці;

вміти:

- визначати чинники формування економічного потенціалу регіону;
- аналізувати вплив воєнних дій на регіони України;
- визначати чинники трансформації регіональних економічних систем;
- виконувати пошук інформації щодо об'єкта дослідження;
- здійснювати розрахунок показників соціально-економічного стану регіону;
- застосовувати класифікацію економічних регіонів;
- впроваджувати в практику господарювання принципи та цілі сталого розвитку;
- обґрунтовувати напрями стратегічного управління персоналом;
- застосовувати принципи DEI;
- застосовувати систему управління ризиками при розробленні проєкту та його реалізації;
- імплементувати способи зниження ризиків проєктів;
- впроваджувати інклюзивні стратегії управління персоналом;

- застосовувати закони та функції управління на рівні суб'єктів господарювання.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4
ОК 1.4.3				+

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8
ОК1.4.3	+				+		+	

СК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей

СК 5. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (РН) відповідними компонентами освітньої програми»

	РН1	РН2	РН 3	РН 4	РН 5	РН 6	РН 7	РН 8	РН 9
ОК1.4.3	+		+		+			+	

РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень із відповідного напрямку.

РН 3. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН 5. Пропонувати нові рішення, розробляти наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

РН 8. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

В дисципліні розглядається сутність та напрями інвестиційно-інноваційної політики України, висвітлюється фінансовий ринок України та його складові, розкриваються напрями інклюзивного та сталого розвитку національного господарства; аналізується теоретична сутність регіональних економічних систем; досліджуються загальні наслідки воєнних дій для економічного потенціалу регіоні; визначаються стратегічні пріоритети відновлення регіональних економічних систем України та характеризується регіональна економічна система Київської області. Крім того, представлено галузеві моделі повоєнного розвитку національної економіки; охарактеризовано переваги впровадження креативної та смартекономіки; надано особливості функціонування окремої галузі України.

Навчальна дисципліна містить характеристику сучасних проблем розвитку суб'єктів господарювання в Україні та напрями їх вирішення; сучасні підходи до управління трудовими ресурсами, стратегічний менеджмент як інструмент підвищення стійкості підприємства в умовах нестабільності, а також сучасні системи управління ризиками в проєктній діяльності підприємств.

Змістовий модуль 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ:

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тема 1. Інвестиційно-інноваційна політика України

- 1.1. Інновації та інноваційна політика.
- 1.2. Інвестиційна політика в умовах війни.
- 1.3. Приклади інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств.

Тема 2. Фінансовий ринок України

- 2.1. Роль фінансово-кредитних інституцій у розвитку інклюзивних практик.

2.2. Вплив цифровізації та FinTech на розширення фінансової доступності та перспективи дезінтермедіації.

2.3. ESG-інвестування як глобальний тренд нової епохи.

Тема 3. Інклюзивний та сталий розвиток України

3.1. Державне управління інклюзивними процесами.

3.2. Соціальна інклюзія крізь призму економічного зростання.

3.3. Інноваційні стратегії сталого розвитку.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ, ГАЛУЗЕЙ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Тема 4. Сутність регіональних економічних систем

4.1. Передумови формування регіональних економічних систем.

4.2. Визначення регіону як економічної системи.

4.3 Загальна класифікація регіональних економічних систем України.

Тема 5. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

5.1. Загальні наслідки воєнних дій для економічного потенціалу регіонів.

5.2. Дослідження впливу війни на стан економічного потенціалу.

5.3. Стратегічні пріоритети відновлення регіональних економічних систем України.

5.4. Регіональна економічна система Київської області.

Тема 6. Сучасні моделі розвитку галузей національної економіки

6.1. Галузеві моделі повоєнного розвитку: промисловість, агросектор, сфера послуг.

6.2. Креативна та смартекономіка як рушії економічного зростання.

6.3. Ефективність функціонування лісової галузі України. Чому саме її?

Тема 7. Особливості функціонування підприємств

7.1. Сучасні підходи до управління трудовими ресурсами.

7.2. Стратегічний менеджмент як інструмент підвищення стійкості підприємства в умовах нестабільності.

Тема 8. Управління ризиками в проєктній діяльності

8.1. Основні методи аналізу ризиків. Способи зниження ризиків проєктів.

8.2. Сутність управління якістю проєкту та способи забезпечення якості проєкту. Витрати на забезпечення якості проєкту.

8.3. Методи контролю якості проєкту.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	Аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
Л		сем	пр	лаб	інд	Л			сем	пр	Лаб	інд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ															
Тема 1. Інвестиційно-інноваційна політика України	8	2		1			5	8	1		-			7	АР: + СР: +
Тема 2. Фінансовий ринок України	9	2		2			5	9	-		1			8	АР: + СР: +
Тема 3. Інклюзивний та сталий розвиток України	9	2		2			5	9	1					8	
Модульний контроль	2						2	2						2	МК-I
Разом за змістовим модулем 1	28	6		5			17	28	2		1			25	
Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ, ГАЛУЗЕЙ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ															
Тема 4. Сутність регіональних економічних систем	9	2		2			5	9	1					8	
Тема 5. Економіка регіонів України: стан та перспективи	9	2		2			5	9			1			8	АР: + СР: +

розвитку															
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження Табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Тема 6. Сучасні моделі розвитку галузей національної економіки	9	2		1			6	9	-		-			9	AP:+ CP:+
Тема 7. Особливості функціонування підприємств	9	2		2			5	9	1		-			8	
Тема 8. Управління ризиками в проєктній діяльності	9	2		2			5	9	-		-			9	
Модульний контроль	2						2	2						2	МК-II
Разом за змістовим модулем 2	47	10		9			28	47	2		1			44	
Усього годин	75	16		14			45	75	4		2			69	
ІНДЗ	15	-		-			15	15	-		-			15	ІНДЗ: +
Усього годин	90	16		14	-		60	90	4		2			84	

Примітки: AP – аудиторна робота, CP – самостійна робота, ІНДЗ – індивідуальне завдання, МК- модульний контроль

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Актуальні економічні проблеми національного господарства, регіонів та підприємств»

Разом: 90 год, лекції – 16 год, практичні заняття – 14 год, ІНДЗ – 15 год, самостійна робота – 45 год, підсумковий контроль – ____ год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
Назва модуля	НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ			СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ, ГАЛУЗЕЙ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ				
Кількість балів за модуль	15 балів			20 балів				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	<i>Тема лекції 1</i>	<i>Тема лекції 2</i>	<i>Тема лекції 3</i>	<i>Тема лекції 4</i>	<i>Тема лекції 5</i>	<i>Тема лекції 6</i>	<i>Тема лекції 7</i>	<i>Тема лекції 8</i>
Теми практичних занять	<i>Тема заняття 1</i>	<i>Тема заняття 2</i>	<i>Тема заняття 3</i>	<i>Тема заняття 4</i>	<i>Тема заняття 5</i>	<i>Тема заняття 6</i>	<i>Тема заняття 7</i>	<i>Тема заняття 8</i>
Самостійна робота	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Тести	5 балів			5 балів				
ІНДЗ	15 балів							
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (10 балів)							
Підсумковий контроль	екзамен (40 балів)							

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ		
1	Тема 1. Інвестиційно-інноваційна політика України	1
2	Тема 2. Фінансовий ринок України	2
3	Тема 3. Інклюзивний та сталий розвиток України	2
Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ, ГАЛУЗЕЙ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ		
4	Тема 4. Сутність регіональних економічних систем	2
5	Тема 5. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	2
6	Тема 6. Сучасні моделі розвитку галузей національної економіки	1
7	Тема 7. Особливості функціонування підприємств	2
8	Тема 8. Управління ризиками в проєктній діяльності	2
	РАЗОМ	14

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (реферат)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (2 бали);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (3 бали);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (3 бали);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (2 бали);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (3 бали);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (5 балів);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – 15 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

4.3.3. Тематика ІНДЗ

1. Підготуйте презентацію про особливості господарського комплексу області Вашого проживання (на матеріалах статистичних збірників дайте характеристику та виділіть особливості господарського комплексу регіону).

2. У місті А, де виробляється продукції та послуг на 10 млн. грн на рік, функціонують сім господарських об'єктів, які створюють відповідні частки валового регіонального продукту: підприємство вантажного автотранспорту (25%), товарна сільськогосподарська ф'ючерсна біржа (5%), таксопарк (10%), авторемонтний завод (25%), комерційний банк (12,5%), комерційний розважально-ігровий комплекс «Луна-парк» (2,5%) і тютюнова фабрика (20%). Знайти обсяг ринкової інфраструктури.

3. Власні промислові запаси нафти в Україні оцінюються у 234,8 млн. т. В Україні відомо 278 родовищ нафти, з яких розробляється 178. Як ви вважаєте, чи може Україна забезпечити свої потреби в нафті і в перспективі за рахунок власного видобутку?

Примітка: За різними оцінками потреби України в нафті складають 45-60 млн. т на рік. Нині в Україні видобувається 4,3 млн. т нафти з урахуванням конденсату, а за прогнозами видобуток нафти на 2008 рік складе 4,5 млн т. Щорічно Україна імпортує 28 (29) млн. т нафти. Назвіть можливі шляхи скорочення споживання нафти в Україні. До речі, первинна обробка нафти скорочується (1990 – 59,0 млн. т, а в 2000 – 12,0 млн. т).

4. Розгляньте та визначте особливості таких напрямів і теорій розміщення продуктивних сил і розвитку регіонів, як:

- теорія «концентричних колець» І. Тюнена;
- теорія «Штандортів» А. Вебера;

- теорія промислових кластерів.

5. Розрахуйте індекс територіальної концентрації промислового виробництва в адміністративних областях України, використовуючи статистичну інформацію.

6. Виділіть окремі групи областей України з високим, середнім і низьким рівнем концентрації легкої та важкої промисловості.

7. Визначіть вплив концентрації промисловості на розвиток продуктивних сил та екологічну ситуацію в регіонах. Які заходи слід застосовувати в межах висококонцентрованого середовища з метою зменшення забруднення території?

8. Дайте характеристику основних історичних етапів економічного районування України.

9. Виберіть, на Ваш розсуд, підприємство та опишіть причини початку його функціонування, доцільності продовження діяльності (врахуйте екологічний фактор доцільності). Якщо об'єкт, про який йдеться, споруджений давно, то вкажіть, який із факторів РПС не було взято до уваги для забезпечення успішної роботи об'єкта сьогодні.

10. В регіоні, де проживає 25 тис. ос. (із них дітей у шкільному віці – 7,5 тисяч, у дошкільному віці – 1 тисяча), є 6 шкіл на 800 учнів кожна та 10 дитсадків на 200 дітей кожен, у медичних закладах працюють 50 лікарів та 60 медсестер і фельдшерів, у наявності 30 лікарняних ліжок в амбулаторно-клінічних закладах. Чи забезпечено належним чином регіон закладами освіти, кваліфікованим і середнім медперсоналом, якщо науково обґрунтований норматив забезпеченості населення послугами медичного персоналу включає: 15 лікарів, 20 медичних сестер та фельдшерів і 9 лікарняних ліжок на 10 000 жителів?

11. Дайте розгорнуту характеристику існуючих юридичних підстав для ліквідації підприємства.

12. Наведіть конкретні приклади санації і реструктуризації підприємств.

13. На прикладі віртуального (де Ви працюєте) підприємства сформуєте пентаграму Мак-Кінзі і поясніть, для чого вона використовується.

14. На прикладі віртуального (де Ви працюєте) підприємства розрахуйте основні показники його фінансово-економічного стану.

15. На прикладі віртуального (де Ви працюєте) підприємства розрахуйте виробничу собівартість продукції.

16. На прикладі віртуального (де Ви працюєте) підприємства охарактеризуйте методи ціноутворення на ньому і запропонуйте, у разі необхідності, інший метод.

17. На прикладі віртуального (де Ви працюєте) підприємства наведіть основні чинники забезпечення конкурентоспроможності його продукції (послуг, робіт).

18. Обґрунтуйте необхідність соціо-еколого-економічних процесів, які повинні бути у лісовій галузі України.

19. Підготовка та проведення презентації на тему, узгоджену з викладачем.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
7	Презентація ІНДЗ	2 бали
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
13 – 15	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
8-12	<i>Добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
4-7	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
0-3	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного виконання</i>

4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інвестиційно-інноваційна політика України	5
2	Тема 2. Фінансовий ринок України	5
3	Тема 3. Інклюзивний та сталий розвиток України	5
4	Тема 4. Сутність регіональних економічних систем	5
5	Тема 5. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	5
6	Тема 6. Сучасні моделі розвитку галузей національної економіки	6
7	Тема 7. Особливості функціонування підприємств	5
8	Тема 8. Управління ризиками в проєктній діяльності	5

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ			
Тема 1. Інвестиційно-інноваційна політика України (5 год)	Практичне заняття	1	II
Тема 2. Фінансовий ринок України (5 год)	Практичне заняття	1	III
Тема 3. Інклюзивний та сталий розвиток України (5 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	1 МК-5	IV
<i>Всього: 17 год</i>	<i>Всього: 8 балів</i>		
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ ІІ. СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ, ГАЛУЗЕЙ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ			
Тема 4. Сутність регіональних економічних систем (5 год)	Практичне заняття	1	V
Тема 5. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку (5 год)	Практичне заняття	1	VI
Тема 6. Сучасні моделі розвитку галузей національної економіки (6 год)	Практичне заняття	1	VII-
Тема 7. Особливості функціонування підприємств (5 год)	Практичне заняття	1	VIII
Тема 8. Управління ризиками в проектній діяльності (5 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	1 МК-5	XI-XII
<i>Всього: 28 год</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
<i>Разом: 45 год</i>	<i>Разом: 18 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: ситуаційні вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із сучасною літературою та підручниками; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

- Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

- Методика викладання навчальної дисципліни — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати

матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти нечують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або

дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із двох змістових модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	зараховано	A	<i>Відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	не зараховано	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	1	3	3	5	5		
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять							
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	1	3	3	5	5		
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)							
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	1	3	3	5	5		
1.6. Виконання модульної роботи	5		5		5		
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	15	15					
Разом		-	14	-	20	-	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50+10 МКР							
II. Вибіркові (за вибором здобувача освіти)							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	6						
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	6						
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	11						
2.5. Участь у науковій конференції студентів і молодих учених	6						
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 11							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60							

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Охарактеризуйте об'єкт, предмет та завдання регіональної економіки як науки.
2. Якими методами можна скористатися при проведенні досліджень проблем національного господарства, регіонів та підприємств?
3. Актуальні проблеми і завдання курсу «Актуальні економічні проблеми національного господарства, регіонів та підприємств».
4. Сутність інноваційної політики та інноваційного потенціалу.
5. Етапи, за якими здійснюється процес ідентифікації проблем у сфері національного господарства, регіонів та підприємств.
6. Сутність Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
7. Охарактеризуйте проблеми функціонування регіональної системи України.
8. Основні принципи, що впливають на характер територіального розміщення галузей і підприємств.
9. Сутність інвестиційної політики та її складових.
11. У чому полягає суть Стратегії інноваційного розвитку України?
12. У чому полягає суть цифрових технологій проєктування?
13. У чому полягає суть дематеріалізації фінансових послуг?
14. У чому полягає суть ESG-інвестування та FinTech-структури?
15. У чому полягає суть доступності фінансових послуг?
16. Назвіть функції фінансово-кредитних інституцій.
17. Еволюція нормативно-правової бази забезпечення інклюзії в Україні.
18. Охарактеризуйте інклюзивність вітчизняного ринку праці.
19. Охарактеризуйте платформу «Електронний Київ».
20. Відмінність між методами прямого та непрямого економічного регулювання державної регіональної політики.
21. У чому полягає суть економічної, соціальної інклюзії та ексклюзії.
22. Класифікація регіональних економічних систем України.
23. Роль регіональних економічних систем у національній економіці.
24. Характеристика регіональних економічних систем.
25. Як співвідносяться між собою поняття «територія» та «регіон»?
26. Чинники формування економічного потенціалу регіону.
26. Критерії диференціації регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил.
27. Структурні компоненти економічного потенціалу регіонів.
28. Чинники трансформації регіональних економічних систем.
29. Регіон та регіональна економічна система.
30. Наслідки воєнних дій для економічного потенціалу регіонів.
31. Стратегічні напрями відновлення регіональних економічних систем.
32. Загальна характеристика Київської області.
33. Трудові ресурси та логістична структура Київської області.
34. Перспективні напрямки розвитку Київської області.

35. Передумови та можливі наслідки створення спеціальних економічних зон.
36. Концептуальні основи управління підприємством.
37. Методи та етапи розроблення стратегії розвитку підприємства.
38. Управління бізнес-проектами підприємства як чинник підвищення його конкурентоспроможності.
39. Шляхи доступу агробізнесу до фінансових ресурсів.
40. «Розумна» економіка (smart-економіка).
41. Циркулярна економіка та біоекономіка.
42. Зелена економіка.
43. Лісове господарство: поняття та значення України.
44. Проблеми і перспективи лісової галузі України.
45. Інноваційні стратегії відновлення України.
46. Брендинг та бенчмаркінг.
47. Принципи DEI (Diversity, Equity, Inclusion).
48. Міграція та мобілізація як чинники демографічних змін.
49. Підприємство як первинна ланка ринкового господарства.
50. Напрями стратегічного управління персоналом.
51. Інструменти забезпечення стійкості підприємства.
52. Інклюзивні стратегії управління персоналом.
53. Структура ринку: типи і види.
54. Інфраструктура ринку.
55. Механізм функціонування ринку.
56. Передумови переходу до ринкової економіки.
57. Відкриті інновації та цифрова трансформація.
58. Національні моделі ринкової економіки.
59. Вплив чинника обмеженості ресурсів на ефективність функціонування підприємств.
60. Назвіть і коротко охарактеризуйте (розмір, вид діяльності, асортимент продукції, географія її збуту тощо) кілька реальних підприємств, які функціонують у різних сферах господарства у вашому регіоні.
61. Наведіть приклади експортоорієнтованих вітчизняних підприємств.
62. Галузева структура економіки окремого регіону має бути такою, щоб забезпечити максимальну зайнятість його населення. Чи вірне це твердження? Чому?
63. Чи можна віднести до статичних показників галузевої структури показник частки відрахувань підприємствами галузі до державного бюджету? Поясніть.
64. Вплив економічних суперечностей на розвиток підприємництва.
65. Передумови розвитку підприємництва в сучасних умовах.
66. Відмінність між приватною і колективною формами підприємництва.
67. Регуляторна діяльність і механізм її здійснення в Україні.
68. Назвіть кілька прикладів документів дозвільного характеру.

69. Хто в Україні згідно чинного законодавства має право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність?

70. Чи може підприємство утворитись шляхом примусового поділу на вимогу колективу працівників підприємства або його частини?

71. Відмінність між колективними і комунальними підприємствами з точки зору форми власності.

72. Основні недоліки господарських товариств.

73. Які приклади фінансово-кредитних інститутцій Вам знайомі?

74. «У статуті корпорації відображені повноваження та відповідальність керівного її органу у період між черговими скликаннями представників учасників корпорації». Чи вірним є це твердження? Поясніть.

75. Для якої форми об'єднання підприємств характерним є володіння одним із суб'єктів господарювання контрольним пакетом акцій інших підприємств?

76. Відмінність між ієрархічною і неієрархічною моделями середовища підприємства.

77. Чи можуть чинники внутрішнього середовища підприємства впливати на зміну окремих елементів його зовнішнього середовища (структуру галузі, ємність ринку тощо)?

78. Сутність синергетичного ефекту в контексті характеристики виробничого потенціалу підприємства.

79. На прикладах поясніть, як змінюється роль і «вага» певних компонентів макросередовища функціонування підприємства на різних етапах розвитку суспільно-економічних відносин у державі і поза нею.

80. Механізм впливу на підприємство постачальників і споживачів як конкурентних сил.

81. Відмінність PEST-аналізу і SWOT-аналізу як методів експертної оцінки зовнішнього середовища підприємства.

82. Джерела одержання інформації про стан зовнішнього середовища підприємства і роль у цьому процесі сканування та моніторингу зовнішнього середовища.

83. Сутнісна відмінність між поняттями «виробнича структура підприємства», «загальна структура підприємства» та «організаційна структура управління підприємством».

84. Чи може підприємство в сьогоdnішніх умовах ефективно функціонувати на ринку як закрита система? Поясніть.

85. Чому недотримання основних засад і правил управлінської діяльності суттєво впливає на зниження ефективності менеджменту на підприємстві?

86. Поясніть, чому в ринкових умовах господарювання є неможливим використання ієрархії як єдиного інструменту управління.

87. Чи доцільно використовувати лише економічні методи управління з метою досягнення підприємством максимальної ефективності його функціонування?

88. Відмінність між вертикальною і департаментною організаційними структурами управління підприємством.
89. Переваги функціональної структури управління підприємством.
90. Чи доцільно використовувати ресурсний метод планування при жорсткій конкуренції у галузі?
91. Сутність індикативного планування та відмінність у його застосуванні на рівні підприємства та макrorівні.
92. Оперативно-виробниче планування та його складові.
93. Сутність поняття «місія підприємства». Наведіть приклади.
94. Базові стратегії підприємства, яка між ними відмінність і коли вони реалізуються?
95. Яка вихідна інформація, необхідна для розробки бізнес-плану, на вашу думку, є найважливішою? Чому?
98. Методичні підходи до оцінки стану й ходу виконання проєктних робіт.
99. Раціоналізація часу виконання робіт за проєктом.
100. Управління продуктивністю праці за проєктом і форми її контролю.
101. Сучасні концепції управління якістю проєкту.
102. Стандартизовані системи менеджменту якості.
103. Забезпеченість функціонування та удосконалення системи менеджменту якості.
104. Сертифікація продукції проєкту: сутність, мета, завдання, види.
105. Основні положення інформаційного обміну в проєкті.
106. Інформаційні технології у проєктному менеджменті.
107. Сучасні тенденції розвитку проєктного менеджменту.
108. Управління проєктними ризиками: сутність, принципи, особливості.
109. Визначення та оцінювання проєктних ризиків.
110. Методи мінімізації проєктних ризиків.
111. Управління комунікаціями проєкту.
112. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проєктів.
113. Планування проєкту як складова проєктного менеджменту.
114. Контроль за виконанням проєкту. Методи контролю проєкту.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота											Сума	
Змістовий модуль 1			МК-I	Змістовий модуль 2					МК-II	ІНДЗ		Підсумковий тест (іспит)
T1	T2	T3	5	T4	T5	T6	T7	T8	5	15	40	100
3	3	3		3	3	3	3	3				

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

МК- модульний контроль

БІЛЕТ ДО ІСПИТУ

Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітній/освітньо-професійний ступінь: доктор філософії

Спеціальність 051 Економіка

Семестр: осінній

Навчальна дисципліна: Актуальні економічні проблеми національного господарства, регіонів та підприємств

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 3

1. Теоретичні питання:

1. Охарактеризуйте інклюзивність вітчизняного ринку праці.
2. Сучасні пріоритети розвитку національної економіки України.

2. Тестові завдання:

1. Який із наведених термінів відповідає правильному поняттю «регіон»?
 - а) регіон – це територіально-господарське співвідношення, яке відрізняється високим ступенем територіальної концентрації промисловості, інфраструктури і щільності населення; б) регіон виникає на базі кількох міст і створює значну зону урбанізації; в) регіон – це територіальне формування, що має чітко окреслені адміністративні кордони, в межах яких відтворюються соціальні та економічні процеси забезпечення життя населення, обумовлені місцем регіону в системі територіального і суспільного поділу праці; г) регіон – це значна територія, де розміщена група взаємопов'язаних підприємств та організацій.
2. Що розуміють під законами і закономірностями виникнення, розвитку поселень і виробництва та їх пропорцій по території, формування відносно спеціалізованих територіальних економічних систем?
 - а) об'єкт регіональної економіки; б) предмет регіональної економіки; в) суб'єкт регіональної економіки; г) методологію регіональної економіки.
3. Об'єктами науки «Регіональна економіка» є:
 - а) природно-ресурсний потенціал, галузеві і міжгалузеві комплекси; б) галузеві і міжгалузеві комплекси; в) територіальні системи господарювання; г) всі відповіді правильні.
4. Що з переліченого не належить до об'єкта регіональної економіки?
 - а) територія; б) розселення; в) економічні закони; г) виробництво.

3. Практичне завдання:

Передбачається розв'язання ситуаційного завдання. Обирається здобувачем освіти у викладача.

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №__ від «__» _____ 20__ року.

Завідувач кафедри _____

Ростислав ДУБАС
(підпис) (ПП)

Екзаменатор _____

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма

2. Конспект лекцій

3. Навчальні посібники:

1. Національна економіка : підручник / Б. Ф. Заблоцький. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів : «Новий Світ-2000», 2025. – 582 с.

2. Економічний розвиток України: концептуальні засади та інституційний вимір : монографія / ; за ред. чи.-кор НАН України, д.е.н., проф. В. Д. Базилевич, д.е.н., проф. Н. І. Гражевська. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 430 с.

3. 25 років інклюзивного поступу : фінансово-економічний та управлінський виміри : колективна монографія / С. С. Нестеренко, Р. Г. Дубас, М. В. Пшенична, М. О. Самофалова, О. Є. Наголюк. К. : Університет «Україна», 2025. 212 с. ISBN978-966-388-731-9 .

4. Глобалізація та політика національної безпеки : підручник / за заг. ред. П. І. Юхименка. Київ : ЦУЛ, 2022. 408 с.

4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень для ІНДЗ.

5. Збірки тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

6. Матеріал для проведення практичних занять (ситуаційні вправи, задачі).

7. Комплект білетів для проведення іспиту.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- наявність навчально-методичної літератури в електронному, друкованому форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій (термінологічний словник)

Акцизний податок – це непрямий податок, яким обкладаються високорентабельні і монополні товари.

Амортизація основних фондів – це перенесення їх вартості на вартість новоствореної продукції протягом терміну їх корисного використання (експлуатації).

Асоціація – це найпростіша форма договірного об'єднання підприємств, створена з метою постійної координації їх господарської діяльності. Такі підприємства об'єднуються шляхом централізації однієї або кількох функцій (виробничих, управлінських, організації спільних виробництв та ін.).

Банкрутство – це визнана господарським судом нездатність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури.

Бенчмаркінг – це процес порівняння своїх показників з показниками інших підприємств (конкурентів, лідерів), вивчення і застосування їх успішного досвіду у себе на підприємстві чи в організації.

Бізнес-план – це комплексний плановий документ підприємницької діяльності, в якому передбачені заходи, спрямовані на реалізацію підприємницької ідеї і одержання прибутку.

Бізнес-процес – це сукупність різних видів діяльності, в рамках якої «на вході» використовуються певні види ресурсів, а в результаті цієї діяльності «на виході» створюється продукт, який має цінність для споживача.

Виробнича потужність підприємства – це максимально можливий обсяг випуску продукції за певний час (зміну, добу, місяць, рік) у встановлених номенклатурі та асортименті при повному завантаженні обладнання і виробничих площ з урахуванням прогресивної технології та організації виробництва.

Виробнича програма (план виробництва і реалізації продукції) – це система адресних завдань з виробництва і доставки продукції споживачам у розгорнутій номенклатурі, асортименті, відповідної якості і у встановлені терміни згідно з договорами поставок.

Виробничий процес – це сукупність дій людей, засобів праці, а також природи, внаслідок яких вхідні матеріали і напівфабрикати перетворюються на готову продукцію.

Власність – це відносини, які складаються між суб'єктами щодо привласнення засобів виробництва і результатів праці.

Галузь промисловості – це якісно однорідна сукупність підприємств, об'єднань та інших господарських одиниць різних форм власності, які виконують однакові функції в системі суспільного поділу праці.

Галузева структура промисловості – це склад і кількісне співвідношення між окремими галузями та певні виробничі взаємозв'язки, які виникають між ними.

Грошовий потік – це сума чистого доходу підприємства та амортизаційних відрахувань.

Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських, адміністративних відносин між регуляторними органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією та Законами України.

Документ дозвільного характеру – це дозвіл, висновок, рішення, погодження, свідоцтво тощо, які дозвільний орган зобов'язаний видати підприємцю для надання йому права на здійснення господарської діяльності та без наявності яких він не може її здійснювати.

Дохід (виручка) від реалізації продукції – це загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів і податків з продажу (ПДВ, акцизного податку та ін.).

Економіка підприємства – це наука про ефективність виробництва, шляхи і методи досягнення підприємством найкращих результатів при найменших затратах.

Економічна безпека підприємства – це його захищеність від негативного впливу зовнішнього середовища та здатність швидко усунути можливі загрози або пристосуватися до наявних умов діяльності.

Ефект – це корисний результат реалізації інвестиційного проєкту або інших вкладень грошових та інших ресурсів.

Ефективність – це економічна категорія, яка відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх досягнення ресурсами.

Єдиний дозвільний центр – це робочий орган відповідної міської ради або районної (обласної) адміністрації, в якому представники місцевих дозвільних органів (санепідемстанції, управління архітектури, управління земельних ресурсів тощо) та державний адміністратор діють за принципом

організаційної єдності щодо видачі документів дозвільного характеру, їх переоформлення, анулювання або видачі дублікатів.

Інвестиції – це сукупність усіх видів майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності і в результаті яких створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Інновації – новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція, послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного характеру, які істотно поліпшують структуру і якість виробництва та соціальної сфери.

Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок.

Інноваційний процес – це сукупність якісно нових прогресивних змін, які безперервно виникають у просторі та часі.

Конкурентоспроможність – це характеристика продукції, яка відображає її відмінність від продукції-конкурента за ступенем задоволення конкретної потреби та витратами на його забезпечення.

Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств (найчастіше промислового і банківського капіталу) для досягнення його учасниками спільної підприємницької ідеї, господарської мети. Такою метою можуть бути масштабний будівельний проєкт, реалізація цільової програми, науково-технічного проєкту та ін.

Концерн – це статутне об'єднання підприємств, організацій на основі фінансової залежності від одного або групи учасників з централізацією функцій виробничого і науково-технічного розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності.

Корпорація – договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових та комерційних інтересів підприємств з делегуванням ними окремих повноважень органу управління корпорацією; цей орган використовує ці повноваження для централізованого регулювання діяльності кожного з учасників.

Кошторис витрат – це загальна сума витрат підприємства за усіма видами ресурсів, які будуть використані у плановому періоді незалежно від місяця.

Лізинг – це особливий вид оренди рухомого і нерухомого майна виробничого призначення, умови якої фіксуються у відповідному договорі між орендодавцем (лессором) і орендарем (лізером).

Ліцензійна угода – це договір, відповідно до якого власник нематеріального ресурсу (ліцензіар) передає іншій особі (ліцензіату) ліцензію на використання своїх прав на патенти, товарні знаки та ін.

Методи планування – це конкретні способи, прийоми, за допомогою яких розраховуються числові значення планових показників і стратегічних програм.

Методи управління – це способи цілеспрямованого впливу на працівників і виробничі колективи для досягнення поставлених перед ними завдань.

Міжгалузевий баланс – це модель, яка містить систему економічних показників і відображає конкретні пропорції виробництва і споживання кожного виду продукції.

Міжнародний бізнес – це реалізація міжнародних економічних відносин шляхом ділової взаємодії господарських суб'єктів різних країн з метою взаємовигідної співпраці, одержання прибутку та зміцнення ринкових позицій.

Мікросередовище – це середовище прямого впливу на підприємство, учасники ринку, які безпосередньо контактують з підприємством.

Мінімальна заробітна плата – це встановлений на законодавчому рівні розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю.

Моделювання бізнес-процесів – це засіб пошуку шляхів оптимізації діяльності підприємства, прогнозування та мінімізації ризиків, які виникають на різних етапах реорганізації підприємства.

Мотивація – це сукупність взаємопов'язаних заходів, які стимулюють працівника або колектив працівників підприємства до досягнення індивідуальних та спільних цілей його діяльності.

Наукова організація праці – це така її організація, яка ґрунтується та досягненнях науки, техніки і передовому досвіді; вона дозволяє найкращим чином об'єднати в єдиному процесі виробництва техніку, людей, забезпечити ефективно використання ресурсів підприємства та збереження здоров'я його працівників.

Нематеріальні активи – це права власності і захист доступу до нематеріальних ресурсів підприємства, їх використання в господарській діяльності з метою одержання доходу.

Нематеріальні ресурси підприємства – це складова частина його потенціалу, яка забезпечує економічну користь протягом тривалого часу і має ту особливість, що в них відсутня матеріальна основа здобування доходів і не визначені майбутні їх розміри.

Об'єкти авторського та суміжних прав – це твори науки, літератури і мистецтва, незалежно від їх обсягу, призначення, жанру, які можуть існувати у письмовій, усній, образотворчій та інших формах, а також комп'ютерні програми і бази даних-інформаційні продукти.

Організаційна структура управління – це склад, взаємодія, підзвітність елементів системи управління, тобто окремих підрозділів та працівників.

Облігація – цінний папір, який підтверджує внесення грошової суми і зобов'язання повернути номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений термін з виплатою певного доходу за облігацією.

Основні фонди підприємства – це засоби праці, які використовуються ним в процесі виробництва і постачання продукції, для здійснення соціально-культурних та адміністративних функцій протягом тривалого часу і переносять

свою вартість на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань.

Патент – це виданий державним органом охоронний документ, який підтверджує виключне право його власника на використання зазначеного в патенті об'єкта промислової власності.

Персонал підприємства – це сукупність постійних працівників, які мають необхідну професійну підготовку та (або) практичний досвід і навички роботи.

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Підприємство – це організаційно відокремлена, економічно самостійна одиниця виробничої сфери народного господарства, яка спеціалізується на виготовленні продукції, наданні послуг або виконанні робіт.

Планування – це процес встановлення цілей підприємства та вибору найефективніших способів їх досягнення.

Позиковий капітал підприємства – це капітал, сформований шляхом залучення коштів ззовні, незалежно від джерела та вартості його отримання. Джерелами позикового капіталу є банківські кредити, позики інших інвесторів, тимчасово залучені кошти (кредиторська заборгованість).

Прибуток – це частина доходу, яка залишається підприємству після відшкодування усіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності.

Принципи управління – це певні засади і правила, якими керуються менеджери в процесі управлінської діяльності.

Продуктивність праці – це показник, який характеризує її ефективність і відображає співвідношення обсягу продукції та кількості праці, затраченої на її виробництво.

Промислово-фінансова група (ПФГ) – об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації конкретної державної програми розвитку пріоритетних галузей виробництва, структурної перебудови економіки, активізації інвестиційно-інноваційних процесів, підвищення ефективності діяльності підприємств, їх конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Регуляторний акт – це прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Регуляторна діяльність – це діяльність, спрямована на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, яка здійснюється регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх

об'єднаннями, територіальними громадами в межах, у порядку та у спосіб, визначені законодавством.

Реінжиніринг – це фундаментальне переосмислення і перебудова бізнеспроцесів підприємства для досягнення ним істотного, стрибкоподібного поліпшення якості функціонування та забезпечення конкурентоспроможності.

Рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства, який у загальній формі обчислюється як відношення прибутку до витрат (ресурсів).

Реконструкція підприємства – це здійснюване за єдиним проєктом повне або часткове переобладнання виробництва. Основна частина інвестицій спрямовується на поліпшення активної частини основних фондів при використанні старих виробничих будівель та споруд.

Реструктуризація підприємства – це здійснення організаційногосподарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, що сприятиме його фінансовому оздоровленню, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів.

Ринкова інфраструктура – це сукупність особливих інститутів, які виконують функції надання спеціалізованих послуг суб'єктам господарювання з метою створення для них нормальних умов для функціонування, найкращої реалізації їх інтересів.

Ринок – це соціально-економічні відносини між відособленими виробниками і споживачами в процесі обміну продуктами або послугами. За допомогою цих відносин визначається суспільна цінність товарів, відображена у їх ціні. Він є сукупністю конкретних механізмів, важелів та інструментів, які забезпечують реалізацію інтересів продавців та покупців ресурсів, товарів, послуг на еквівалентній основі.

Санация – це система заходів фінансового оздоровлення підприємства, які спрямовані на запобігання його банкрутству та ліквідації.

Сертифікація – це процедура, за допомогою якої уповноважений орган документально засвідчує відповідність продукції, системи якості системи управління довкіллям, персоналу, встановленим законодавством вимогам.

Собівартість продукції – це вартісна форма поточних витрат підприємства на підготовку виробництва, виготовлення та збут продукції.

Стандартизація – це діяльність по встановленню положень, спрямованих на досягнення оптимального ступеня впорядкованості у певній сфері та призначених для загального та неодноразового використання.

Статті витрат – це витрати, які відрізняються між собою функціональною роллю у виробничому процесі та місцем виникнення. За статтями витрат формується собівартість одиниці продукції, тобто її калькуляція.

Стратегічне планування – це сукупність процедур і рішень, за допомогою яких розробляється стратегія підприємства, спрямована на досягнення його цілей.

Стратегія – це визначення довгострокового курсу розвитку підприємства, його затвердження та розподіл ресурсів на його реалізацію.

Структура підприємства – це його внутрішня будова, яка характеризує склад, розміри його внутрішніх підрозділів, їх підпорядкованість та систему взаємозв'язків між ними.

Структура ринку – це сукупність та взаємодія окремих елементів ринку, а також співвідношення між ними.

Суспільний поділ праці – це відокремлення різних видів трудової діяльності на рівні світового господарства, економіки окремих держав, регіонів, підприємств. Він призводить до зростання продуктивності суспільної праці.

Трансформація підприємства – це процес реалізації системних організаційно-управлінських перетворень (реструктуризації та ін.) з метою досягнення основних його цілей, насамперед - підтримки конкурентоспроможності на ринку.

Угода – це будь-яка домовленість між підприємцями, в основі якої лежить комерційний інтерес.

Управління персоналом – це частина кадрової політики підприємства, яка є цілеспрямованою діяльністю його керівників усіх рівнів щодо забезпечення кадрами, оплати праці, дисципліни праці, її гігієни, безпеки та ін.

Управління підприємством – це діяльність, спрямована на ефективне його функціонування і досягнення поставленої мети через використання засобів і методів впливу на усі процеси всередині нього, координацію роботи структурних підрозділів та персоналу.

Фінансово-економічний стан підприємства – це комплексне поняття, яке відображає взаємодію усіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою показників.

Холдинг – суб'єкт господарювання, який володіє контрольним пакетом акцій дочірніх підприємств, які є учасниками асоційованого підприємства (господарської організації), тобто групи суб'єктів господарювання-юридичних осіб, пов'язаних між собою відносинами економічної та організаційної залежності у формі участі у статутному капіталі. Між холдинговою компанією та її дочірніми підприємствами встановлюються відносини контролю та підпорядкування.

Ціна – це грошовий вираз вартості товару, кількість грошей, яка сплачується (одержується) за одиницю товару або послуги.

Цінний папір – це документ встановленої форми, який засвідчує майнові права суб'єкта, здійснення або передача яких можлива за умови його пред'явлення. Разом із передачею цінного паперу іншій особі переходять усі засвідчені ним права.

Ціноутворення – це процес обґрунтування, затвердження та перегляду цін і тарифів, визначення їх рівня, співвідношення та структури.

Якість продукції – це сукупність властивостей, які зумовлюють її придатність задовольняти певні потреби споживачів відповідно до її призначення.

SWOT-аналіз – це метод дослідження, який передбачає виявлення сильних та слабких сторін підприємства, можливостей та загроз, які очікують його у майбутньому, а також встановлення взаємозв'язку між ними.

8.3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Антонова І.В. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємств на ринку. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2021. Випуск 2 (19). С. 135-143.
2. Олешко А. А., Будякова О. Ю. Європейські знання для сталої біоекономіки в Україні: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2024. 156 с.
3. Capello, R., Cerisola, S. (Eds.). *Handbook of Regional Growth and Development Theories*. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 512 p.
4. Брижань І.А. Реформування системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва як один із заходів державної підтримки їх розвитку / І. А. Брижань, О. О. Олійник // Економіка і регіони. 2020. № 3. С. 171-176.
5. Бондаренко О.В. Проблеми змін і розвитку системи управління діяльністю підприємств // Економіка і держава. 2021. №8. С. 39.
6. Благун І.С. Концепція конвергентного розвитку регіонів України / І. С. Благун, І. З. Савчин // Бізнес інформ. 2021. № 11. С. 92–97.
7. Возняк Г.В. Бюджетне вирівнювання в системі фінансового забезпечення розвитку регіонів України: сучасний стан і вектор розвитку / Г. В. Возняк // Проблеми економіки. 2021. № 3. С. 24–30.
8. Давиденко Г.В. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація: монографія / Ганна Давиденко. Вінниця: ТВОРИ, 2023. 240 с.
9. Головінов М.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність і ознаки / М. І. Головінов, О. І. Литвинов // Науковий вісник : зб. науково-технічних праць. Львів : Національний лісотехнічний університет України. 2021. Вип. 21.19. С. 224-228.
10. Димченко О.В. Регіональна економіка : навч. посібник / О. В. Димченко, Н. М. Матвеева, С. М. Гайденко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2018. 221 с.
11. Деєва К.А. Ресурси стратегії розвитку підприємства: поняття та склад / К. А. Деєва // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. 2013. № 11 (182). Ч.1. С. 118-124.
12. Довгань Л.Є. Стратегічне управління : навч. посіб. 2-ге вид. / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко. К. : Центр учбової літератури, 2018. 440 с.
13. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О., Метеленко Н. Г. Еволюція концепції від смарт-освіти до смарт-економіки та смарт-бізнесу. Економіка та суспільство. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-17>
14. Верхоглядова Н. І., Олініченко І. В. Регіон як самокерована соціально-економічна система. Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2023. № 5. С. 113-117.
15. Rodrik, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. Updated ed. New York : W. W. Norton & Company, 2023. 416 p.
16. Mankiw, N. G. *Principles of Macroeconomics*. 7th ed. Boston : Cengage Learning, 2025. 608 p.
17. McConnell, C. R., Brue, S. L., Flynn, S. M. *Economics: Principles, Problems, and Policies*. 21st ed. New York : McGraw-Hill Education, 2022. 752 p.
18. Routledge Library Editions. *Urban and Regional Economics*. London : Routledge, 2024. (Book series).
19. Івашина С. Ю., Івашина О. Ф. Соціально-інституціональні аспекти економічної трансформації. Проблеми економіки. 2023. Вип. 2. С. 309- 314.
20. Гражевська Н. І. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін: монографія. Київ, Знання, 2022. 431 с.

21. Розвиток малого підприємства в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://otherre"ferats.allbest.ru/economy/00111223_0.html](http://otherre).
22. Ярошенко І.В. Соціально-економічний розвиток регіонів України в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів / І. В. Ярошенко, І. Б. Семигуліна // Бізнес інформ. 2016. № 7. С. 28–39.
23. Pshenychna, M. (2024). REENGINEERING BUSINESS PROCESSES IN THE CONTEXT OF ENSURING INCLUSIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES. *Економіка розвитку систем*, 5 (2), 59-62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2023-2-8>
24. Pshenychna M. (2023) Modern approaches to assessing the inclusive development of financial and credit institutions. *Scientific Collection «InterConf», (180) : with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development»* (November 26-28, 2023; Geneva, Switzerland), pp. 45-48.
25. Чечель О.М., Невалов А.Г., Нагорнюк В. Застосування інструментів стратегічного менеджменту для підвищення стійкості підприємства в умовах нестабільності// Вісник Університету «Україна». Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг», №17 (44), 2025, С. 130-141.
26. Калиніченко Ю. Стратегічний розвиток підприємства: теоретичні та практичні аспекти. Галицький економічний вісник. 2020. №4(29). С. 106-115.
27. Гавкалова Н. Л. Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми та перспективи. Наукові праці ДонНТУ. Серія економіка. 2023. № 4 (46). С. 5-12.

Допоміжна

1. Вплив структурних зрушень на динаміку економічного розвитку регіонів. Сучасні технології підвищення ефективності управління галузевими і регіональними соціально-економічними системами : колективна монографія під ред. д.е.н., професора Петренка В.П., д.е.н., професора Полянської А.С. ІФНТУНГ, 2020. 287 с. С. 209-218.
2. Диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів України: теорія та практика // Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство : колективна монографія / За заг. ред. К. С. Шапошникова та ін. У 2 томах. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 420 с.
3. Заболоцький Б.Ф. Розміщення продуктивних сил України. Національна макроекономіка / Б. Ф. Заболоцький. К. : Академвидав, 2021. 368 с.
4. Інклюзивний сільський розвиток в Україні : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України О.М. Бородіної; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2020. 257 с.
5. Інституційні засади формування економічної системи України : теорія і практика / За ред. З. Ватаманюка. Львів : Новий світ-2000, 2022. 648 с.
6. Кизим М.О. Оцінка β -конвергенції соціально-економічного розвитку регіонів України / М. О. Кизим, О. В. Козирєва // Проблеми економіки. 2021. № 3. С. 104–114.
7. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2021. 432 с.
8. Національна економіка : навч. посібник / В. П. Решетіло (заг. ред.). Х. : Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, 2021. 386 с.
9. Національна економіка : навч. посібн. / за ред. В. М. Тарасевича. К. ЦУЛ, 2018. 280 с.
10. Національна програма сприяння розвитку малих підприємств в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
11. Орищак Я.О. Основи економіки / Я. О. Орищак, В. В.Чвалюк. Тернопіль, 2020. 192 с.
12. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія. / за ред. З. С. Варналія. К. : Знання України, 2021. 498 с.

Статті викладача і здобувачів освіти

1. 25 років інклюзивного поступу: фінансово-економічний та управлінський виміри : колективна монографія / С. С. Нестеренко, Р. Г. Дубас, М. В. Пшенична, М. О. Самофалова, О. Є. Наголюк. К. : Університет «Україна», 2025. 212 с. ISBN978-966-388-731-9 DOI 10.36994/978-966-388-731-9-2025-212.1.

2. Дубас Р.Г. Проблеми і перспективи розвитку національної економіки України. Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку : Матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 18 квітня 2024 року) : тези доповідей / відп. ред. П. В. Захарченко. Київ : 2024. 567 с. С. 65-68. Режим доступу : <https://library.knuba.edu.ua/node/44>.

3. Дубас Р.Г., Мельничук Н.Ю. Енергетична незалежність та фінансова стійкість суб'єктів господарювання в умовах війни. Економіка АПК. Том 29. №5. 2022. С. 37-46.

4. Дубас Р.Г., Невалов А.Г., Майборода Д.О. Інноваційні стратегії сталого розвитку підприємств у посткризовій економіці: емпіричний аналіз управлінських моделей // Вісник Університету «Україна». Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг». №16(43). 2025. С. 72-91.

5. Петрученко Р.М. Теоретичні засади формування ефективної системи управління лісовим господарством України // Вісник Університету «Україна». Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг». №16 (43). 2025. С. 170-178.

6. Сацук Д.М. Можливості застосування японської економічної моделі в Україні / Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»). № 8 (35). 2023. С. 79-87.

Starev D., Pokusa F. Models of Managing the Sale of Manufacturer's Goods in the Conditions of the Post-war Economy: Theoretical and Applied Aspects. Innovative Potential of Socio-Economic Development of Productive Forces of the Region : Monograph. Opole : Academy of Applied Sciences – Higher School of Management and Administration in Opole. 2024. 589 p. pp. 327-350. URL: https://osvit-forum.epizy.com/wp-content/uploads/2024/05/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%AF_2024-%D1%81-%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%BB-1.pdf.

8.4. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Кабінету міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>.

3. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.smida.gov.ua/db/emitent>.

4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>

5. Офіційний сайт Project Management Institute, Inc. Режим доступу: <https://www.pmi.org/>.

6. Офіційний сайт Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй. Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/>.

7. Офіційний сайт Регіони України: статистичний щорічник [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)

1. Буткемп економічного відновлення. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/bootcamp/>.

2. Економіка для всіх. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ekonomika-dlya-vsih/>.

3. Курс на експорт. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/course-for-export/>.

4. Україна на шляху до ЄС. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukraine-road-to-eu/>.

5. Цифрові медіа та маркетингові стратегії. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/digital-media-and-marketing-strategies/>

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Вісник Університету «Україна». Серія: Економіка, менеджмент, маркетинг – <https://economics.com.ua/archive>.

2. Вісник економічної науки України : наук. журн. – <https://www.venu-journal.org/en/about-journal/>.

3. Економіка та суспільство: науковий журнал. <https://economyandsociety.in.ua/>

4. Актуальні економічні проблеми: науковий журнал <https://eco-science.net/>

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Microsoft Word	для створення та редагування документів	придбані ліцензії
Google Chrome	отримання доступу до інформації з Інтернету	вільний доступ в Інтернеті
PowerPoint	для створення слайдових презентацій	придбані ліцензії
Prezi	для створення інтерактивних презентацій в режимі онлайн	вільний доступ в Інтернеті
Canva	для створення презентацій	вільний доступ в Інтернеті
Microsoft Excel	для обробки даних	придбані ліцензії
ZOOM	для відеоконференцій, обміну повідомленнями та спільного використання документів	вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, крейда
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, кафедральний ноутбук	приміщення аудиторного фонду, проектор для ІНДЗ